

נתיבות

ספירת העומר

שלום שלא

מתפחדים וערקין כולהו, כמאה"כ וכאו במערות צורים וכו' מפני פחד ה' ומהדר גאוונו. ואפשר שגם אצל ר' שמעון יש בחיי' זו, כאומרו כנ"ל יכול אני לפטור את העולם כולו מן הדין, דהיינו שהי' אצלו הבחיי' של גילוי אור כ"כ גדול שכל כוחות הסט"א והדינים כולהו ערקין מפניו, וע"כ נקרא רשב"י בחיי'

שבת. וזה ג"כ ענין ההדלקות שמדליקים בהילולא דרשב"י, להורות על בחיי' זו של האור הגדול דרשב"י בבחי' שבת. וכמסופר שמרן אדמו"ר כב"א זי"ע כהיותו על הציון הק' במידון אמר שבתא טבא, דהיינו שאף בקדושת המקום נשפע בחיי' שבת מכוחו דרשב"י דאיקרי שבת.

מאמר תשיעי

אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל

א.

אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים (יומא פה:). ענין זה של בחיי' אביכם הוא כלשון הזוה"ק (רע"מ פרי אמור) ואע"ג דקוב"ה רחים לי' לדינא, כד"א כי אני ה' אוהב משפט, נצח רחימו דבנוי לרחימו דינא. וזה שנתכוון רבי עקיבא באומרו אשריכם ישראל וכו' ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים, שאם כי בודאי הקב"ה אוהב משפט, אך הוא אביכם שבשמים ואהבתו אליכם גוברת על אהבת המשפט, ומשמע דס"ל לרבי עקיבא כהלכתא דרבי מאיר תלמידו דבין כך ובין כך קרויין בנים (קדושין לו), שהרי אומרו אשריכם ישראל בלשון הכוללת כל ישראל כולם אף אלו דלא מעלי, וכן הפסוק דיליף מיני' לפני ה' תטהרו קאי על כל ישראל, ועל כולם הוא קורא אביכם שבשמים, כן מוכח מהא דבעת צרה שהי' עצירת גשמים, והרי זה מחמת חטאם שהיו לא מעלי, מכל מקום איתא בגמ' שירד רבי עקיבא ואמר אבינו מלכנו ומיד נענה, והר"ז בודאי מטעם דנצח רחימו דבנוי לרחימו דדינא, וכנו"ל ענין זה של בחיי' בנים נמצא ביחוד בזוה"ק בגודל רחימותא דרחים קוב"ה לישראל, ושורש הענין דבין כך ובין כך קרויין בנים אפילו בדלא מעלי, הוא כדאיתא במדרש (כ"ר סה, טו) עה"פ הן עשו אחי איש שעיר ואנכי איש חלק, משל לקורן (היינו בעל שער) וקרח שהיו עומדין על שפת הגורן, ועלה המרן בקורן ונסחבן כשערו, עלה המרן

בקרח ונתן ידו על ראשו והעבירו, כך עשו הרשע מתלכלך בעוונות כל ימות השנה ואין לו כמה יכפר, אבל יעקב מתלכלך בעוונות כל ימות השנה וכא יום הכיפורים ויש לו כמה יכפר, והביאור שאצל איש יהודי כאשר הוא חוטא אין הפגם נוגע בפנימיותו, כי אין החטא הזה אלא בבחי' מקרה שהיצה"ר התגבר עליו ונכשל, אך הוא עצמו אינו משלים עם זה, ולכן הוא בבחי' איש חלק שאין בו חטא כעצם ונתן ידו על ראשו ומעבירו, היינו כשבא יום הכיפורים הקב"ה מוחל לו, אבל עשו הוא איש שעיר שהחטאים מסתככים בו, היינו שחטאיו אחרים כפנימיותו, ולכן בין כך ובין כך קרויים בנים, כי ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא, אפילו כשהוא חוטא אין החטא נוגע אלא בחיצוניות ואינו מגיע לפנימיות.

עוד י"ל במאמר אשריכם ישראל וכו', עד"מ לאדם שעליו לעבור ניתוח, ואם הרופא המנתח הוא איש זר מְטַבֵּע הדברים שאינו דואג כי אם למה שנוגע אל רפואת החולה אך לא לצער שיסבול, ואינו מחפש עצה להקטין סבלו, אבל אם המנתח הוא אביו של החולה, דעתו של הבן נחה ואינו חושש מהסבל וכדו' כי יודע הוא שזה כואב לאביו כמו לעצמו, וככל צרתם לו צר ומה שאינו מוכרח לסבול לא יסבול, וזו הכוונה אשריכם ישראל וכו' ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים.

והדרך להמשיך בחיי' זו של אביכם שבשמים, שאפילו במצב של לא מעלי יהיו בבחי' בנים אתם לה' אלקיכם, הוא בכח האמונה שיהודי מאמין כי בנים אתם לה' אלקיכם, ובעצם כח האמונה ממשכים

את המדרגה הגבוהה הזאת בחי' בנים. ועפ"ז יתיישב מד"א בתורת אבות (עניני ר"ה) בשם מרן הס"ק מסלונים זי"ע היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים אם כבנים אם כעבדים, שעל זה גופא המשפט אם יהיו כבנים או כעבדים, וזה עיקר המשפט. דלכאורה, מה שייך ע"ז משפט, הרי קיי"ל להלכה כר"מ שבין כך ובין כך קרויין בנים? אלא שגם לר"מ הדרך להמשיך בחי' זו של בנים היא רק בכח האמונה שיהודי מאמין בבירור גמור שהוא כבן לפני המלך, והאמונה בזה ממשיכה אליו מדרגה זו. כי כאשר יהודי מאמין שישראל הם בנים בכל המצבים, הרי כיון שמאמין שהוא בן ורוצה להתנהג כבן הריהו ממשיך בחי' זו.

ב.

עו"ל בחידושו של ר"ע שאשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרים, שצ"ל מה המיוחד בטהרה שאשריכם שהיא לפני ה' יתר על שאר ענינים ומצוות? אלא דהנה אמרו חז"ל נפש החוטאת כמה תתכפר? והיינו כי הנפש היא כדוגמת גוף האדם שכאשר נקטע הימנו אבר אין כל תקוה שישוב ויגדל, וכך בנפש החוטאת מה תקנה יש לה להתרפא ולהיטהר אחר שנכרת ממנה אבר רוחני? אכן ענין כח התשובה שיש ליהודי וכח הטהרה מהחטא, הוא ע"ד שביארנו ד' ההגדה ויוציאנו ה' אלקינו ממצרים, לא ע"י מלאך ולא ע"י שרף ולא ע"י השליח אלא הקב"ה ככבודו ובעצמו, שלכאורה מהי הענין המיוחד בזה שהקב"ה ככבודו ובעצמו הוציאנו ממצרים? אלא לפי שהי' או קטרוג שהללו והללו עובדי ע"ז, ורק הקב"ה היודע תעלומות לב לפניו גלוי כי אין דמיון בין הללו להללו, כי כאשר יהודי חוטא לבו שותת דם על התרחקותו מהשי"ת, ורק שאינו יכול לעמוד בפני גודל התגברות היצה"ר עליו, ואילו בפנימיות נפשו אינו חוטא כלל, ואין הללו עובדי ע"ז, והעצם של יהודי קדוש וטהור חלק אלוך ממעל, וזאת יודע רק הקב"ה ככבודו ובעצמו. וזש"נ ויוציאנו ה' לא ע"י מלאך, שהמלאך אינו יודע תעלומות ואינו יכול להבין לב יהודי. ועד"ז ביארנו מאה"כ לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו. שלכאורה תמוה אומרו לא הביט און ביעקב, מה

שייך אצל הקב"ה ויתורים? אלא פי' לא הביט און ביעקב הוא מפני שה' אלקיו עמו, שהקב"ה שהוא יודע תעלומות יודע כי ה' אלקיו עמו, שגם בשעה שהוא חוטא לבו נקרע לגורים על אשר מתרחק מהקב"ה, ואינו כגוי החוטא כשאט נפש בכל לבו וממלא כל תאוותו, וע"כ לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, מפני שה' אלקיו עמו בשעת החטא, ועל חטאים כאלו לא הביט הקב"ה און ביעקב. וזהו פי' אשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרים וכו', לפני הקב"ה בעצמו היודע תעלומות, שהוא אביכם, ויודע ומכיר לב יהודי שבפנימיות נפשו גם בשעת החטא צעק לבו אל ה', ומכח זה מטהר אתכם, ועל כך אשריכם ישראל.

וזהו מה דאיתא בזה"ק גודל אהבת ה' לישראל, כי הקב"ה יודע את שורש נשמתו של יהודי. וכמאמר מרן מלכוכי' זי"ע שכאשר יהודי רואה שהאמונה שלו אינה בהירה, ידע שבאמת הוא מאמין אלא שהעבים מכסים את אור האמונה, היינו שיש עבים חיצוניים המכסים ומבלבלים אך בפנימיות הנפש יש ליהודי אמונה בהירה. ומכח הגילוי הזה אמר רשב"י יכול אני לפטור את כל העולם מן הדין, ולא נראתה הקשת בימיו, מפני שרשב"י גילה את כח הנפש של יהודי, שבעומק פנימיות נפשו קשור יהודי להשי"ת, ובכל יהודי נמצא חלק הטוב. וכן יעזור השי"ת שזכותא דרשב"י יגן עלינו ועל כלל ישראל.

ג.

בחדושי אגרות מהרש"א מבאר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם ואומר מקוה ישראל ה' מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל, שרבי עקיבא מונה כאן ב' מדרגות של טהרה, מקוה ומי חטאת. וטהרת מקוה היא בחי' אתערותא דלתתא, שהטמא יכול להיטהר בעצמו ע"י שטובל במקוה, משא"כ בטהרת מי חטאת אין הטמא יכול לטהר א"ע אלא ע"י והזה הטהור על הטמא. וז"ש אשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרים, בחי' טהרה של מקוה, ומי מטהר אתכם, בחי' הזאה של מי חטאת, דכביכול הקב"ה מקיים בכם והזה הטהור על הטמא, כמו

קבה"ת שבו הקב"ה-מטהר את נשמות ישראל שיהיו ראויים לקבלת התורה, וכמ"ש הרה"ק מקווצניץ זי"ע במאחז"ל (אבות פ"ה) ולא נמצא פסול בעומר ובשתי הלחם, שמרומו על ימי ספה"ע המתחילין ביום הביאכם את העומר ומסתיימין בהקרבת שתי הלחם כחג השבועות שבהם על ישראל לטהר א"ע, וכל התיקונים דימי הספירה המה להביא ולהכשיר שיוכלו להגיע לקבלת התורה, ומה שלא נמצא פסול בעומר ובשתי הלחם מרמוז שלא הי' שום פגם בעבודת ימי הספירה מראשית הטהרה ועד הסיום, וזה מורה שטהרתם של ישראל בימים הללו היתה לרצון לפני הקב"ה, הן החלק של מ"ט הימים לפני מ"י אתם מטהרים, והן הגמר של ומ"י מטהר אתכם, שזה גמר התיקונים שהקב"ה מטהר את נשמות ישראל. ונכלל הענין במאמר מרן אדמו"ר בב"א זי"ע כשם אביו זי"ע עה"פ אדם ובהמה תושיע ה', העומר קרב משעורים שהם מאכל בהמה, ושתי הלחם קרבין מחיטים שהם מאכל אדם, שזה העבודה של איש יהודי כימי הספירה להזדכך ולהפוך מבחי' נפש הבהמי לבחי' אדם, וע"פ האמור יש להוסיף, שהעימר שהוא מאכל בהמה מטהר את הגוף שהוא דומה לבהמה, ושתי הלחם מטהרים את הנשמה שהיא מותר האדם מן הבהמה, אשר זוהי העבודה של איש יהודי כימי הספירה להגיע לבחי' אדם, וז"ש אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרים בכל ימי הספירה, ומי מטהר אתכם בטהרה העליונה היורדת עם שתי הלחם כקבה"ת.

שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, ואחרי הטהרה במי חטאת באה הטהרה במקוה כמו שממשיך ואומר מקוה ישראל ה'. ואמנם בתחילת דבריו הקדים לפני מי אתם מטהרים למי מטהר אתכם, כי בתחילה צריכה להיות אתעדל"ת, ואח"כ באה האתערותא דלעילא של מי מטהר אתכם. עוד כתב שם, שהמקוה מטהר את הגוף, והמים טהורים מטהרים את הנשמה. והיינו שאת הגוף יכול האדם בעצמו לטהר, אך לטהר את הנשמה אין איש יהודי מסוגל בכוחות עצמו, אלא צריך לזה והזה הטהור על הטמא, שכביכול הקב"ה אביכם שכשמים יטהר אתכם טהרת הנשמה, ומבאר לפ"ז הפסוק לב טהור ברא לי אלקים ורוח נכון חדש בקרבי, לב טהור ברא לי אלקים זו טהרת הגוף, לטהר את הלב, ורוח נכון חדש בקרבי זו טהרת הנשמה. וזה שאמר ר"ע אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרים, היינו שהקב"ה מסייע לאיש יהודי אפילו בחלק האתערותא דלתתא, ומי מטהר אתכם בחלק הנשמה באתדל"ע.

ויש לומר דמרומו במאמר רבי עקיבא גם על הטהרה של תקופת ימי הספירה. דתיבת מ"י אתם מטהרים עולה בגימ' חמישים כנגד תספרו חמישים יום. לפני מ"י רמו למ"ט ימי הספירה שהם לפני יום החמישים, יום קבלת התורה, שבימים אלו אתם מטהרים, כי ימי הספירה הם זמן טהרה לטהר את הגוף כמד"א לטהרנו מקליפותנו ומטומאותנו, ואח"כ מגיע ומ"י מטהר אתכם הוא יום החמישים יום